

เทศน์เช้า วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันคืนล่วงไปๆ นะ เวลาไม่ค่อยกลับ เวลาไหลไปแล้วไหลไปเลย เหมือนกระแสน้ำ กระแสน้ำไหลไปแล้วมันไม่หวนกลับมาหรอก มีที่มาใหม่ มันก็มีน้ำใหม่ขึ้นมา ชีวิตก็เหมือนกัน เกิดใหม่ขึ้นมาก็เป็นผู้ใหญ่ไป คนเกิดมาแล้วต้องตายไปทั้งหมด วันเวลามันหมดไปแล้ว เราจะไปห้วงเวลาอันเก่าแก่ ไปดึงเวลากลับมา ไปยืมเวลากลับมา เป็นไปไม่ได้หรอก สิ่งใดมันไปแล้ว มันก็หมดไป มันเป็นไปแล้ว

ชีวิตก็เหมือนกัน เราก็เหมือนกัน เราจะตื่นตัวหรือไม่ตื่นตัว ถ้าเราไม่ตื่นตัวเราก็อยู่ประสาเรา ถ้าเราตื่นตัวเราก็ทำตัวของเราเองได้ เราทำตัวของเราเอง เราพยายามสร้างสมตัวของเรามา มันยืนขึ้นมาเองได้ อุดตา หิ อุดตา โน นา โถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าคนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนพึ่งตนเองได้อันนั้นเป็นประโยชน์ ถ้าคนพึ่งตัวเองไม่ได้ เราพึ่งตัวเราเองไม่ได้เลย แล้วเกาะเกี่ยวไป หาหม้อหาคณะเป็นกักเป็นเหล่าไป มันจะเป็นประโยชน์อะไรขึ้นมา? มันก็ตายกองกันอยู่นั้นแหละ

เราจะตายกับเขาหรือเราจะเอาตัวเรารอด? ถ้าเราเอาตัวเรารอดเราต้องทำตัวของเราเอง ทำตัวของเราเองแล้วพยายามทำของเราให้มันพ้นผ่านไป จริตนิสัยของคนมันไม่เหมือนกันหรอก จริตนิสัยของคนมันสะสมมา แล้วจะไปสะสมจริตนิสัยอย่างนั้นเอามาเพื่ออะไร? เพื่อเป็นประโยชน์อะไรกับเรา มันไม่เป็นประโยชน์อะไรกับเราเลย เราทำของเรา เราก็ทำของเราไป เขาก็เป็นเรื่องของเขา มันเป็นเรื่องของเขา

นี่ในหัวใจของเรา เห็นไหม เวลาตายมันไม่มีใครมาตายแทนกันได้ แม้แต่พ่อกับลูก พ่อแม่ลูกกัน เจ็บไข้ได้ป่วยยังต้องของใครของมันเลย ใครเจ็บมันก็เจ็บของคนนั้น เราเห็นสงสารอยากเจ็บแทนนะ อยากจะเจ็บปวดแทนกันได้เลย อยากจะแทนกันได้ถ้าหัวใจมันปรารถนาจะทำแทนกันได้ แต่มันทำแทนไม่ได้เพราะมันเป็นสัญชาตญาณของแต่ละบุคคล สัญชาตญาณของแต่ละ

บุคคลเกิดมาแล้วต้องสภาวะเป็นแบบนั้น กรรมของใครของมัน กรรมของใครของมัน จะไปเที่ยวแบกภาระ แบกกรรมมันเป็นไปไม่ได้ ตัวเราเองยังเอาตัวเองไม่รอดเลยจะไปแบกใคร? ถ้าไปแบกคนอื่นเขามันก็เป็นภาระ เป็นธุระปะปังไป มันไม่เป็นประโยชน์

นี่ตัวเราเป็นที่พึ่งของเรา สรรพสิ่งเวลาความสุขความทุกข์มันเกิดจากตัวเรา ไม่ใช่มีความสุขสนุกสนานไปกับสิ่งภายนอก กระแสน้ำไหลไปแล้วนะ วันเวลาล่วงไปๆ ชีวิตเราจะจบสิ้นไปตลอดไป ถ้าชีวิตเราจะทวนกระแส เห็นใหม่ เราทวนกระแสกันไป ทวนกระแสขึ้นมา ปัจจุบันนี้ดีหรือไม่ดี ถ้าปัจจุบันดี ทำประโยชน์กับปัจจุบันนี้ ทำเป็นประโยชน์กับปัจจุบันได้ ถ้าปัจจุบันไม่ดี อนาคตก็ไม่ดี อดีตผ่านไปแล้วยังไม่ดี

อนาคตก็ไม่ดีเพราะปัจจุบันมันไม่ดี ปัจจุบันมันแส่สายไปอดีต อนาคต ปัจจุบันไม่เป็นปัจจุบัน ถ้าปัจจุบันมันเป็นปัจจุบันธรรม เห็นใหม่ นั่นแหละเวลาเป็นประโยชน์กับปัจจุบันนี้ มันมีโอกาสแก้ไขปัจจุบันนี้ กิเลสแก้ไขกันแก้ไขกันปัจจุบันนี้ ถ้าในปัจจุบันเราแก้ไขของเรา เราต้องแก้ไขของเราขึ้นมา ถ้าปัจจุบันไม่แก้ไข มันจะไปมองเอาข้างหน้า มันมองไปมันก็ทำให้มันหลงไป กิเลสมันหลงให้เราหมุนไปตามอย่างนั้นหวังแต่ข้างนอกไป

หวังข้างนอกหวังแล้วมีแต่ความทุกข์ ถ้าหวังในธรรมะ หวังในปัจจุบันธรรม หวังในเรื่องของสัจธรรมความจริง มันจะเป็นประโยชน์กับเราได้ ถ้าเราหวังแต่เรื่องของโลก หวังในเรื่องกิเลสมันหลงไป หวังไปอดีต อนาคต เมื่อนั้นจะดี เมื่อนั้นจะดี แล้วก็หวังพึ่งไป นั่นละมันหมุนไปตลอดไป มันแก้ไขอะไรไม่ได้เลย ย้อนกลับมาทำตัวเองได้ ถ้าเป็นตัวเองได้มันจะเป็นตัวเอง ตัวเองจะเป็นประโยชน์ขึ้นมา

ความสุขความทุกข์มันเป็นสัจธรรมของตัวเองนะ เป็นสัจธรรมของบุคคลคนนั้น ความทุกข์เวลามันเผาไหม้ใจ เราเผาไหม้ใจเรา ใครมันจะแก้ไขให้เราได้ ไม่มีใครสามารถจะแก้ไขให้เราได้เลย เราจะแก้ไขตัวเราเองได้ตลอดเวลา ถ้าเราแก้ไขตัวเราเองได้ เราต้องย้อนกลับมาที่ว่าเราจะทำสัจธรรมตรงไหน? ทำความสงบของใจ มีเวลาแล้วต้องหัดภาวนา ถ้าไม่ภาวนา อะไรมันจะแก้ไขเราได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางไว้ พบพระพุทธเจ้ายังไม่เชื่อธรรมของพระพุทธเจ้าจะไปเชื่อใคร?

นี่ก็เหมือนกัน เกิดมาพบพุทธศาสนา ศาสนาวางไว้ตามหลักความเป็นจริง ถ้าศาสนาวางไว้ตามหลักความเป็นจริง เห็นใหม่ ทุกข์มันเกิดขึ้นที่ไหน? ว่ามรรคผลไม่มี มันเป็นไปไม่ได้

อย่างไรไม่มี? ในเมื่อแคว้นออกขึ้นมามันร้อน ทุกข์มันเกิดที่ไหน ทุกข์มันดับลงที่นั่น ถ้าทุกข์มันดับลงที่นั่นมันก็แก้ไขได้ ทุกข์มันดับลงไม่ได้มันแก้ไขอะไรไม่ได้ สรรพสิ่งมันก็หมุนเวียนไป ในเมื่อไม่แก้ไขที่ทุกข์ ไม่แก้ไขที่ใจ ไม่แก้ไขที่ใจเรา ไม่แก้ไขที่เริ่มต้น ไม่แก้ไขเหตุ เราล้มลงสงสัยเราก็อันไม่มี มรรคผลไม่มี ปฏิบัติไปแล้วไม่ได้ประโยชน์

ถ้ามรรคผลไม่ได้ประโยชน์ แล้วสิ่งที่ว่ามันทุกข์ขึ้นมา เวลามันเผาเราร้อนมันต้องไม่มีด้วยสิ เวลามันเผาใจเรามันต้องไม่มี สิ่งของมันไม่มีก็ต้องเป็นอันเดียวกัน มันมีอยู่ มันเผาเราเราร้อนอยู่ มันมีอยู่ แล้วทำไมมันดับไม่ได้? ถ้ามันดับได้ ความกังวลใจมันตัดออกไปได้อย่างไร? มันตัดได้ด้วยวิปัสสนาญาณ

ความอาลัยอาวรณ์ของใจมันเกิดมาจากไหน? มันเกิดมาจากหัวใจทั้งนั้นแหละ มันแสวงหา เพราะมันติดตัวมันเองก่อน ตัวเองติดตัวเอง ติดความคิดของตัวเอง แล้วก็เอาความคิดตัวเองไปเทียบเคียงความคิดคนอื่น ถ้าตัวเองไม่ติดความคิดของตัวเอง ความคิดมันก็เกิดดับ สรรพสิ่งนี้เกิดดับทั้งหมด

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา”

สิ่งที่เกิดขึ้นมา พบประสบขึ้นมา มันเป็นกระแสของกรรม กรรมทำให้ประสบสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมา สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมาเราก็ดูสิ ดูมันเก๋ๆ เจินๆ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เก๋ๆ เจินๆ อยู่ไปตามประสาทของเขา เพราะใจเรานี้เกิดดับอยู่โดยธรรมชาติของมัน ใจเราถึงไม่ไปเกาะเกี่ยวกับสิ่งนั้น เพราะใจเรามันไม่เกิดดับ มันเกิดแล้วมันเป็นความคิด มันเป็นความจงใจ มันเป็นความอยากปรารถนาต้องเป็นสิ่งนั้น

นี่หวัง หวังตามกิเลสแล้วมันไม่สมความสำเร็จหรอก ถ้าหวังตามธรรมสิ่งนี้ก็เกิดดับ สิ่งที่เกิดดับเป็นเครื่องอยู่อาศัย เหมือนกับปัจจัยเครื่องอยู่อาศัย ในสถานะของมนุษย์สมมตินี้ไปอยู่อาศัยเพื่อให้ชีวิตนี้ดำรงทำคุณงามความดี คุณงามความดีเพื่อจะแก้ไข เกิดมาให้มีโอกาสนในชีวิตของเราเพื่อจะแก้ไข แก้ไขตัดแปลงความเห็น ความคิดของตัวเองให้เห็นตามความเป็นจริง มันก็ต้องเริ่มจากวิปัสสนา เริ่มจากการภาวนาเข้ามา

มันไม่ใช่เริ่มจากเรื่องภายนอกหรอก เรื่องภายนอกเป็นการทำให้มันเป็นโอกาส เป็นการเปิดทางให้เข้ามา การทำงานเพื่อจะให้ได้ดีทาน ศีล ภาวนา ทำงานเพื่อให้ฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อ

ความเข้าใจ ให้ธรรม เห็นใหม่ ให้ธรรมชนะซึ่งให้ทานทั้งปวง ในทานทั้งหลายให้ธรรม แล้วเราให้คนอื่น เราพิมพ์หนังสือเราแจกให้คนอื่น ทำไมเราไม่ให้ธรรมกับตัวเองล่ะ? ทำไมเราไม่เปิดใจตัวเองล่ะ?

ถ้าเราเปิดใจตัวเอง สัตว์โลกนี้หมู่สัตว์ทั้งหลาย หมู่สัตว์ข้างนอกนั้นหมุนไปตามกระแสโลก แต่หมู่สัตว์ของเราคือสัตว์โลก สัตว์ตัวนี้ สัตว์ตัวนี้ไม่เปิดให้มันได้ฟังธรรม สัตว์ตัวนี้ปิดช่องไว้ จะให้สัตว์โลก ให้คนอื่นได้ฟังธรรมให้เป็นประโยชน์ใช้ไหม? แต่สัตว์ตัวเองนี่ปิดบังไว้ ปิดบังไว้ยึดมั่นตามกิเลส กิเลสมันยึดมั่นถือมั่นในหัวใจของตัวเอง ยึดมั่นถือมั่นตามประสาทใจของตัวเองนะ ยึดมั่นถือมั่นแล้วก็ยังคิดว่าคนอื่นจะเป็นแบบเรา

นี่มันคิดว่าคนอื่นจะเป็นแบบเราเพราะอะไร? เพราะความคิดของเรามันเชื่อมั่นตัวเอง เราเป็นแบบนี้ คนอื่นต้องเป็นแบบนี้เหมือนเรา แล้วก็ต้องไปเบียดเบียนคนอื่น นี่มันเบียดเบียนตนก่อน สิ่งที่จะเบียดเบียนคนอื่นต้องเบียดเบียนตนก่อน เบียดเบียนตนแล้วทำตนเราร้อน แล้วก็ไปเบียดเบียนคนอื่น เบียดเบียนให้ยุ่งวุ่นวายไปหมดเลย มันจะเบียดเบียนเขาไปทั่วถ้ามันเบียดเบียนตน ถ้ามันไม่เบียดเบียนตน นี่เพราะว่ามันเปิดธรรมให้กับใจของตัวเองไม่เบียดเบียนตน

สิ่งนี้มันเกิดดับ สิ่งนี้มันเป็นของชั่วคราว จริตนิสัยของคนต้องไม่เหมือนกัน ความเป็นไปของคนจะเหมือนกันเป็นไปไม่ได้หรอก ความคิดของคนไม่เหมือนกัน ความปรารถนาของคนไม่เหมือนกัน ความปรารถนาต่างๆ ไม่เหมือนกัน ความไม่เหมือนกัน ถ้าไม่เหมือนกัน ความคิดของเราต้องไม่เหมือนเขา ถ้าไม่เหมือนเขา ความเป็นไปมันก็ต้องไม่เป็นไปตามที่เราคิด สิ่งที่เราคิด เราคาดเราหมายมันไม่เป็นตามที่เราคิดหรอก ถ้าเป็นตามที่เราคิดหมด คนอื่นก็ต้องเป็นเหมือนเราหมด นี่มันไม่เป็น มันต้องมีแง่มุมไปทั้งนั้นแหละ เรื่องของใจ แง่มุมของใจมันสลับเปลี่ยนมันหมุนเวียนออกไปตลอด

ฉะนั้น แง่มุมของใจสลับเปลี่ยนหมุนเวียน อันนั้นไปแก้ไขอย่างไร? เราไปแก้ไขได้ไหม? ถ้าแก้ไขได้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องรู้สัตว์ชนสัตว์ไปหมดแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่รู้สัตว์ชนสัตว์ไปได้ เห็นใหม่ เป็นผู้ชี้แนวทาง ใจดวงนั้นต้องแก้ไขดวงนั้น ใจดวงนั้นถ้าไม่แก้ไขดวงนั้น คนอื่นจะแก้ไขให้ไม่ได้เลย คนอื่นจะบอกชี้แนวทาง แล้วเราก็เหมือนกัน เราทำของเราตลอดมา ถ้าเราไม่ย้อนกลับมาตรงที่เราแก้ไขของเรา ใครจะแก้ไขให้เราได้ ไม่มีใครแก้ไขให้เราได้เลย มันเสียเวลา

สายน้ำไม่ย้อนกลับ วันเวลาล่วงไป ไปแล้วผ่านไป ผ่านไปหมดไปออกไปตามกระแสของมัน นี่มันกลืนกินชีวิตของเราไป ถ้าเราขังนอนใจอยู่เราก็เป็นอย่างนี้ แล้วเราก็ต้องเกิดอีก ไปเจอสถานะใหม่มันจะไม่มีโอกาสได้สมความหวังเราหรอก ความหวังเราปรารถนาขนาดไหน มันจะหมุนเวียนไปตามกระแสของมัน แล้วมันจะหมุนออกไป หมุนออกไปแล้วช่วงนั้นแหละ มันจะเสียใจตรงนั้นแหละ ตรงที่อะไร? ตรงที่ไม่มีคนจับบอก ไม่มีที่พึ่งอาศัย หมุกคณะก็ไม่เป็นไปหรอก

นี่สัปบายะ ถ้าคนมีบุญกุศลแล้ว โอกาสไม่มีมาบ่อยๆ หรือ ถ้าโอกาสมีมาบ่อยๆ มันก็จะ เป็นบ่อยๆ มันมีโอกาสอย่างนั้น บุญกุศลได้อย่างนั้นหรือ? นี่โอกาสมีแล้วตัวเองไม่ทำเอง ปล่อยให้เวลามันผ่านไปไง ปล่อยให้เวลามันผ่านไป ให้ความเวลามันผ่านไป แล้วจะมาคิดถึงทีหลังมันก็เสียใจทีหลังไปแล้ว นั่นแหละถึงว่าตรงนี้ ปัจจุบันนี้มันจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจมันต้องอยู่ที่เราตรง นี้ ไอ้เรื่องของโลก สัตว์โลกเป็นแบบนั้นโดยธรรมชาติของมัน โลกหมุนเวียนไปโดยธรรมชาติของมัน สัตว์โลกก็เป็นอยู่อย่างนั้น ในเมื่อสัตว์โลกมันเป็นอยู่อย่างนั้น เราก็เป็นสัตว์โลกตัวหนึ่ง เราทำไมจะต้องหมุนเวียนไปกับเขา

ถ้าเราหมุนเวียนไปกับเขา เห็นไหม สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา มันก็เวียนไป นี่เป็นสังขารของโลกเขาแต่ไม่เห็น ใจเราไม่เห็น ความคิดเราก็เป็นแบบนั้น โลกหมุนไป แล้วเราทำไมต้องหมุนไปกับโลก เราต้องทวนกระแสกลับมา โลกหมุนไปให้เขาหมุนไป เราไม่หมุน เราไม่เกี่ยว เราไม่เกี่ยว เรายืนตามกระแสของเราได้ แต่นี่โลกหมุนไป แรงขับเคลื่อนของเราหมุนไปกับเขา หมุนไปพยายามส่งเสริมไปกับเขา มันก็เวียนไปกับเขา หมุนออกไปตลอดไม่เป็นประโยชน์อะไรกับใครเลย ไม่เป็นประโยชน์กับใครทั้งสิ้น

มันเป็นเรื่องของกระแสโลก เป็นเรื่องของสมมุติ เป็นเรื่องของโลกเขา แต่เรื่องของเรา มันไม่ได้อะไร มันจะไม่ได้อะไรเลย มันจะพ้นออกไป แล้วโอกาสเราก็เสียไป เสียทั้งโอกาสของตัวเอง เสียทั้งโอกาส เสียต่างๆ ไม่ได้อะไรขึ้นมาเลย อยู่ตามกระแส เพราะมันไม่ใช่สังขาร มันไม่ใช่ที่พึ่ง ที่พึ่งมี ที่พึ่งของเรามี ตรงนั้นมันเป็นเรื่องปลีกย่อย เรื่องปลีกย่อยเป็นเรื่องปลีกย่อย ต้องกลับมาถึงเรา กลับมาในใจของเรา แล้วเราภาวนาของเราให้ได้ ถ้าทำใจของเราได้มันเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าทำใจของเราไม่ได้มันก็เป็นแบบนี้

โลกเขาเป็นอยู่อย่างนี้แล้ว แล้วเราไปกระตุ้นให้มันเป็นไปทำไม? เราไม่ไปกระตุ้นให้โลกมันเป็นไป โลกให้มันเป็นไปตามประสาของมัน เราจะทวนกระแสโลก เห็นไหม ธรรมนี้ทวนกระแสของโลก ถ้ามันทวนกระแสของโลกได้มันก็จะเป็นธรรมของเรา ถ้ามันทวนกระแสของโลกไม่ได้มันก็เป็นไปอย่างนั้นแหละ มันถึงว่าปฏิบัติธรรมแล้วไม่ได้ธรรม ถ้าปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริง มันต้องได้ธรรมตามความเป็นจริง ปฏิบัติธรรมไม่ตามความเป็นจริง มันไม่ได้ธรรมตามความเป็นจริงหรอก ไม่มีประโยชน์ใดๆ เลย นอนไปในนั้นในกระแส นอนไปตั้งแต่... นี้ก็นอนไปแล้ว ยังไปนอนในอุ้งนะ ต้องไปเกิดอีก ต้องไปทุกข์ไปยากอีก

มันไม่ทุกข์ยากเฉพาะตอนนี้หรอก ทุกข์ยากข้างหน้ามันยังมีอีกมากมายนักในเรื่องความเป็นไป ไอ้ทุกข์ยากขนาดนี้มันทุกข์ยากแล้วมันแก้ไขได้ แต่เพราะใจไปฝักใฝ่ ใจไปแก้ไข ใจไปลงใจกับเขา ใจคิดกับเขาไป แล้วมันถึงเป็นไปกับเขา ถ้าใจมันไม่คิดไปกับเขามันก็ไม่เป็นไปกับเขา มันเป็นอย่างนั้น โดยธรรมชาติ จริตนิสัยของคนมันเป็นอย่างนั้นโดยธรรมชาติอยู่แล้ว เราไม่มีอำนาจวาสนาไปแก้ไขมันได้หรอก ถ้ามีอำนาจแก้ไขได้มันก็จะจบสิ้นกันไป เอวัง